

Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за финансиска стабилност и макропрudentна политика

**АНКЕТА ЗА СОГЛЕДУВАЊАТА НА БАНКИТЕ ЗА
ДЕЛОВНИТЕ АКТИВНОСТИ И РИЗИЦИТЕ ОД
РАБОТЕЊЕТО ВО 2022 ГОДИНА**

мај, 2022 година

Вовед

Народната банка еднаш годишно ја спроведува Анкетата за согледувањата на банките за деловните активности и ризиците од работењето. Основната цел на Анкетата е да се согледаат видувањата на банките за состојбите во домашниот банкарски сектор, деловните активности во наредните дванаесет месеци и главните ризици со кои се соочуваат при работењето.

Овој извештај ги анализира резултатите од Анкетата за согледувањата на банките за деловните активности и ризиците од работењето во 2022 година. Анкетата беше спроведена електронски, во текот на февруари 2022 година, а ги опфати сите банки што го сочинуваат македонскиот банкарски систем (вкупно тринаесет). Резултатите од Анкетата се презентирани во агрегирана форма, а графиконите се подредени согласно со распоредот на прашањата во Анкетата спроведена до банките. Агрегирањето на резултатите е во форма на презентирање на бројот на банките коишто дале конкретен одговор изразен како учество во вкупниот број банки опфатени со Анкетата, изразено во проценти. Процентите се заокружени до полни броеви. За прашањата за кои е дозволен само еден одговор, секоја потенцијална разлика помеѓу збирот на прикажаните одговори и 100% се должи на банките коишто не одговориле на конкретното прашање, односно сметале дека не е применливо за нивната институција. Прашањата со можност за избор на повеќе од еден од понудените одговори се соодветно обележани. Кај одредени прашања што се споредливи со прашањата од претходните анкети се дадени споредби со резултатите од претходните анкети.

При анализата на резултатите од Анкетата за согледувањата на банките за деловните активности и ризиците од работењето во 2022 година особено е важно да се има предвид дека одговорите на Анкетата, во најголем дел пристигнаа пред почнувањето на воениот конфликт во Украина¹, што може да влијае врз формирањето на очекувањата на домашните банки и врз резултатите од Анкетата, доколку таа се спроведеше подоцна во текот на 2022 година. Воедно, со Анкетата за 2022 година беа опфатени вкупно тринаесет банки што го сочинуваат домашниот банкарски систем, што е намалување за една, односно две банки, во споредба со претходните две анкети². Намалениот број банки е фактор што, при агрегирањето на одговорите, може да влијае врз процентуалното учество на одделна банка во вкупниот број банки опфатени со Анкетата, што е дополнителна причина за внимателно толкување на резултатите при споредбите со претходните анкети.

Анкетата се состои од два дела. Во првиот дел се опфатени редовните прашања, коишто имаат за цел да ги осознаат согледувањата на банките поврзани со профитабилноста, капиталната позиција и деловните активности (вклучително и примената на новите технологии) во 2022 година, како и ризиците од работењето на домашниот банкарски сектор. Вториот дел се состои од две дополнителни

---

¹ Краен рок за доставување на одговорите од Анкетата беше 25. февруари 2022 година, при што најголемиот дел од одговорите пристигнаа пред истекувањето на крајниот рок.

² Во јули 2021 година заврши процесот на присоединување на „Охридска банка“ АД Скопје кон „Шпаркасе банка Македонија“ АД Скопје што доведе до окрупнување во банкарскиот систем и намалување на вкупниот број банки што го сочинуваат домашниот банкарски сектор од вкупно четиринаесет на тринаесет банки. Претходно, во август 2020 година, Народната банка ја укина дозволата за основање и работење на „Еуростандард банка“ АД Скопје, со што вкупниот број банки што го сочинуваат домашниот банкарски сектор од вкупно петнаесет се намали на четиринаесет банки.

прашања поврзани со оценките на банките за главните извори на ризици за банкарскиот сектор во следниот период и ефектите од корона-кризата.

Анализа на резултатите

Во рамките на првиот дел од Анкетата, секоја банка требаше да ги наведе своите очекувања за профитабилноста, капиталната позиција и активностите на банката.

Профитабилност

Резултатите од Анкетата покажуваат дека најголемиот дел од банките имаат поволни очекувања за профитабилноста во 2022 година. Повеќето банки (84%) сметаат дека стапка на поврат на капиталот до 12% овозможува одржливо работење на банката, при што еден дел од нив (38%) оценуваат дека и со ROAE пониско од 10% би оствариле одржливо работење на долг рок. Исто како и минатата година, повеќето банки (77%) оцениле дека добивката од редовното работење го надминува трошокот на капиталот (англ. cost of equity), односно бараната стапка на принос на инвеститорите во акциите на банката, за којашто поголемиот број од банките оцениле дека е на ниво пониско од 8%. Банките, во најголем број, очекуваат зголемување на профитабилноста во наредните дванаесет месеци, но се зголемува и бројот на банките што немаат вакви очекувања за следниот период (31%, наспроти 21% во претходната анкета). Се очекува дека растот на профитабилноста, според повеќето банки, ќе биде поддржан од зголеменото ниво на бруто каматните приходи и приходите од провизии, по што следуваат другите оперативни приходи. Банките главно не очекуваат промени во структурата на приходите од провизии, во кои и натаму би преовладувале приходите од провизии од платежни услуги, вклучувајќи го и картичното работење, како и провизиите поврзани со кредитирањето. Исто така, задржани се очекувањата на дел од банките (38%) за значителен придонес од производите поврзани со продажба на осигурителни полиси, што е позитивен показател за развојот на банкоосигурувањето. Според речиси една третина од анкетираниите банки, поддршка на профитабилноста во 2021 година се очекува и од намалувањето на каматните расходи, додека 46% очекуваат придонес кон профитабилноста преку намалување на трошоците за исправка на вредноста на финансиските средства. Од друга страна, се очекува неповолно влијание од оперативните трошоци врз профитабилноста, коишто според 69% од банките ќе растат во текот на 2022 година. Банките што планираат да преземат активности за намалување на оперативните трошоци, во најголем дел (54%) тоа би го направиле преку намалување на општите административни трошоци, а еден дел од нив (38%) би ја зголемиле автоматизацијата и дигитализацијата и би прекинале со вршење на неефикасните активности и/или би ги укинале неефикасните организациски единици.

Извори на финансирање и капитална позиција

Депозитите на домаќинствата и на корпоративниот сектор ќе бидат главниот извор на финансирање на домашните банки и во следниот период, за што се изјасниле сите банки. Зајакнување на капиталната позиција планираат 54% од банките (односно седум банки), од коишто 23% (или три банки) пријавиле намера за издавање инструменти коишто ги исполнуваат условите за вклучување во додатниот основен и дополнителниот капитал на

банката. Притоа, речиси половината од банките како главно ограничување за издавањето на овој тип инструменти го навеле недоволното искуство со издавање такви инструменти, а малку повеќе од една третина од банките сметаат дека ограничувачки фактор претставува и цената на овие инструменти. Исто како и минатата година, сите освен една банка одговориле дека не планираат раздолжување (англ. deleverage) во текот на годината.

Кредитна активност и квалитет на кредитното портфолио

Резултатите од Анкетата покажуваат дека и во текот на 2022 година банките планираат и натаму да обезбедуваат кредитна поддршка за домаќинствата и за корпоративниот сектор. Според одговорите од Анкетата, кредитната активност на банките главно ќе биде насочена кон станбените кредити и кредитите на малите и средните претпријатија, како портфолија за коишто 77%, односно 85% од банките се изјасниле дека очекуваат најголем раст во текот на годината. Значителен е и бројот на банките коишто очекуваат зголемување на потрошувачките кредити (со рочност помала од осум години), како и на кредитите кон големите нефинансиски друштва, на проектното финансирање и на „зелените кредити“. Очекувањата за раст на станбените кредити се поддржани од поволните очекувања на банките за и онака добриот квалитет на ова портфолио, коешто според 77% од банките би било уште подобро во следниот период. Поголемиот дел од банките (62%) имаат поволни очекувања за движењата на квалитетот на портфолиото на кредитите кон малите и средните претпријатија, на кредитите на големите нефинансиски друштва и на „зелените кредити“. Од друга страна, речиси половината од банките очекуваат влошување на квалитетот на портфолиото на необезбедените потрошувачки кредити без оглед на рочноста, а одреден дел (31%) очекуваат влошување на кредитите на малите и средните претпријатија. Во согласност со очекуваната динамика на кредитната активност и оценетата кредитоспособност на домаќинствата и на корпоративниот сектор, најголемиот дел од банките (69%) очекуваат дека трошокот за исправката на вредноста за двата сектора во следните дванаесет месеци ќе остане на слично ниво. Во споредба со претходната анкета, намален е бројот на банките што очекуваат зголемување на трошокот за исправка на вредноста. Ова е поизразено во однос на кредитите на домаќинствата, каде што само 9% од банките очекуваат повисоки трошоци за исправка на вредноста, за разлика од претходната анкета кога половината од банките имале вакви очекувања. Во однос на кредитите на корпоративниот сектор, 23% од банките очекуваат зголемување на трошоците за исправка на вредноста, наспроти 43% во претходната анкета.

Изложеност на оперативен ризик

Како и во претходните анкети, најголемиот дел од банките не очекуваат поголеми промени во изложеноста на оперативниот ризик. Банките што очекуваат зголемување на оперативниот ризик во 2022 година (23%), како главен фактор за ваквите очекувања го наведуваат ризикот од напади од дигиталниот простор и безбедноста на податоците.

Финтек-активности

Резултатите од Анкетата покажуваат дека, кога станува збор за финансиските иновации, домашните банки и натаму повеќе се насочени кон самостоен развој на иновативни производи и услуги, без

соработка со финтек-компани, на што укажале 62% од банките.

Соработката со домашни и странски финтек-компани, во форма на партнерства или основачки вложувања, и натаму е на скромно ниво. Само 15%, односно две од анкетираниите банки, пријавиле партнерство на комерцијална основа со постоечка финтек-компанија за развој на нови производи или услуги, а малку поголем е бројот на банките (5 банки или 38%) што планираат соработка со финтек-компанија во следниот период. Банките коишто во некоја форма соработуваат со финтек-компаниите пријавиле повеќе мотиви за соработката како што се привлекувањето нови клиенти, следењето на пазарните трендови, зголемувањето на приходите и намалувањето на идниот конкурентски притисок. И натаму е мал бројот на банките коишто веќе применуваат некои од новите финансиски технологии, меѓу кои, како најзастапени се издвојуваат т.н. услуги на облак, коишто се применуваат од 54% од банките. Следни по застапеност (кај 31% од банките) се употребата на биометриски својства за целите на идентификација на корисниците, т.н. НФЦ-технологии за дигитални паричници за мобилните плаќања и методите за анализа на големи бази податоци и алгоритми за кредитен резултат. Две банки (или 15%) пријавиле примена на алгоритми за потврдување на квалитетот на влезните податоци за моделите, а една банка пријавила примена на технологија заснована врз дистрибуирани дигитални записи (DLT) заради следење на трансакциите речиси во реално време и обезбедување усогласеност со прописите. Користењето на технологијата заснована врз дистрибуирани дигитални записи (DLT) заради дигитална идентификација на корисниците е во фаза на планирање кај 31% од банките, а идентичен е процентот на банките што планираат користење на т.н. НФЦ-технологии за дигитални паричници за мобилните плаќања. Сепак, повеќето банки одговориле дека немаат искуство со финтек-активностите.

Дополнителни прашања

Во рамките на вториот дел од Анкетата, банките требаше да одговорат на две дополнителни прашања поврзани со главните извори на ризици за банкарскиот сектор во следниот период и ефектите од корона-кризата.

Според оцените на најголемиот дел од банките (69%), ризиците поврзани со надворешното и со домашното макроекономско окружување би имале најголемо влијание врз домашниот банкарски сектор во следниот период. 54% од банките, како ризик со најголемо влијание го издвоиле кредитниот ризик, додека 38% се определиле за ризиците поврзани со продолженото влијание на пандемијата на корона-вирусот врз економијата и геополитичките ризици. Одреден дел од банките (23%) како највлијателни ги оценуваат ризиците поврзани со напади од дигиталниот простор и безбедност на податоците, додека ниту една банка нема вакви очекувања за ризиците поврзани со климатските промени.

Во однос на финансиските и/или организациските промени што корона-кризата би можела да ги предизвика кај домашните банки на краток до среден рок, сите банки се согласни дека, како последица на кризата, може да се очекува зголемување на вложувањата во нови технологии, автоматизација и дигитализација на процесите и раст на трошоците за одржување и надградба на ИТ-системите. Значителен дел од банките (85%) би презеле мерки за намалување на трошоците, додека малку повеќе од половината очекуваат дека ќе ги зголемат услугите од надворешни добавувачи. Банките имаат поделени

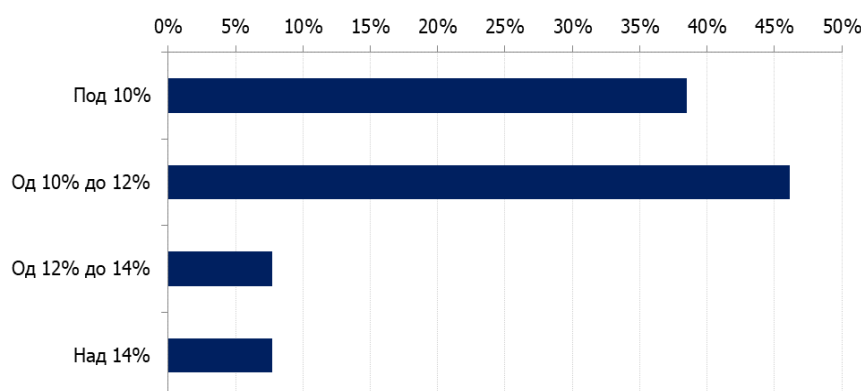
мислења во однос на промените кај бројот на банкарски експозитури: 46% од банките очекуваат непроменет број на експозитури, а идентични 46% се со очекувања за негово намалување на краток до среден рок. Само 8%, или една банка, очекува зголемување на бројот на експозитурите во следниот период. Во однос на инвестициите во финтек-компаниии / бизниси во зачеток (стартапи), 38% од банките очекуваат нивно зголемување во следниот период, додека 46% немаат изградено став за ова прашање.

Дел I. Прашања за очекувањата на банките за профитабилноста, капиталната позиција и активностите

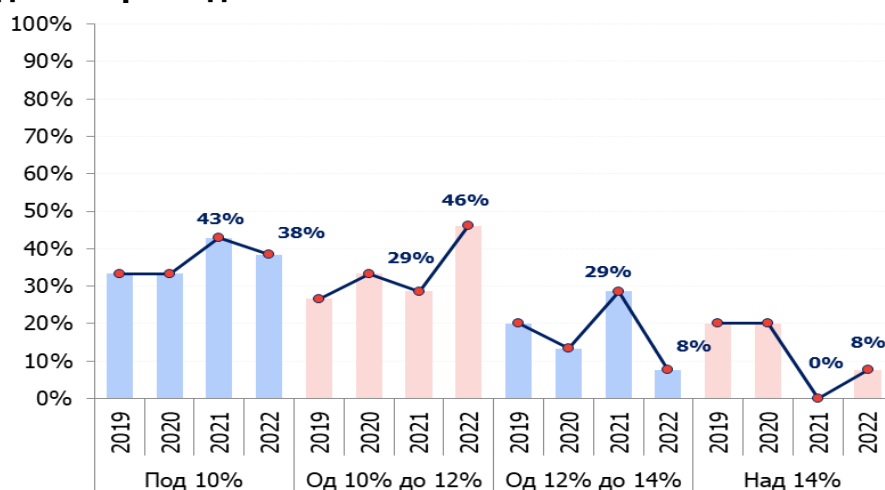
Профитабилност

Прашање бр. 1: Според вашата оценка, нивото на повратот на капиталот и резервите (ROAE) што ќе обезбеди одржливо работење на вашата банка на долг рок изнесува?

Резултати од Анкетата за 2022 година

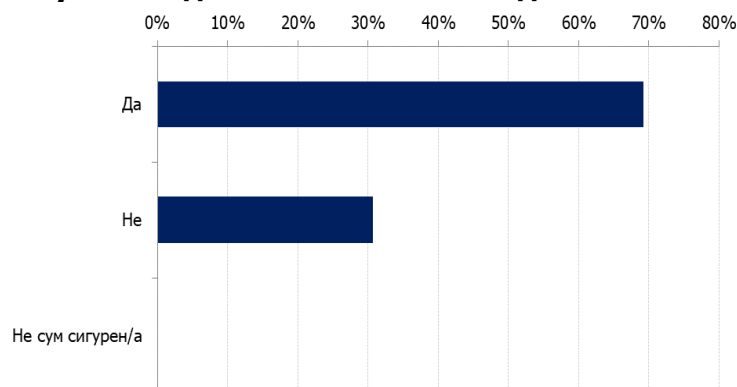

Споредба со претходни анкети

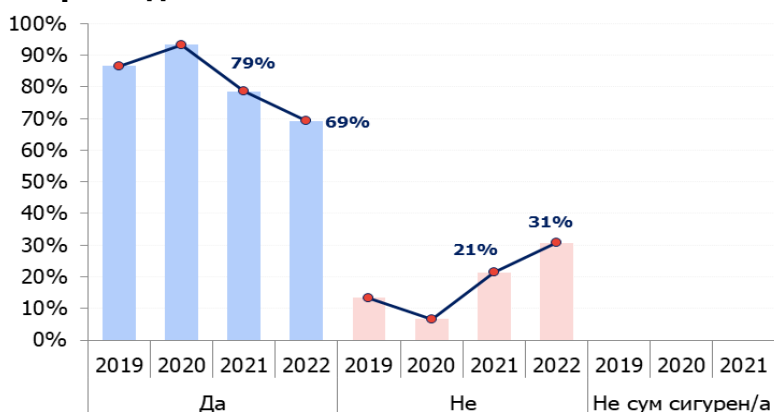

Прашање бр. 2: Дали очекувате зголемување на профитабилноста на вашата банка во наредните дванаесет месеци?

Резултати од Анкетата за 2022 година

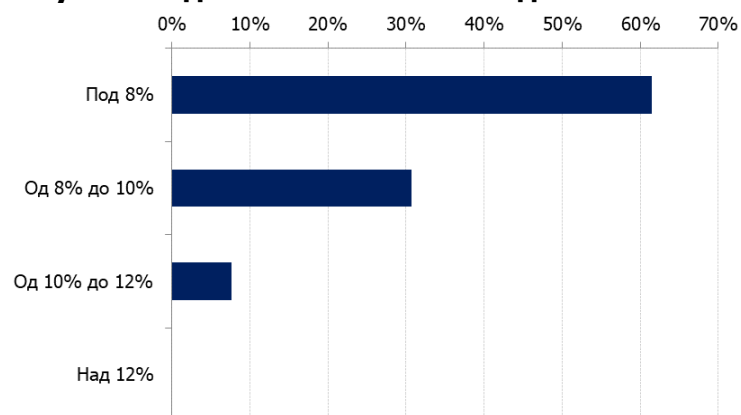
Споредба со претходни анкети

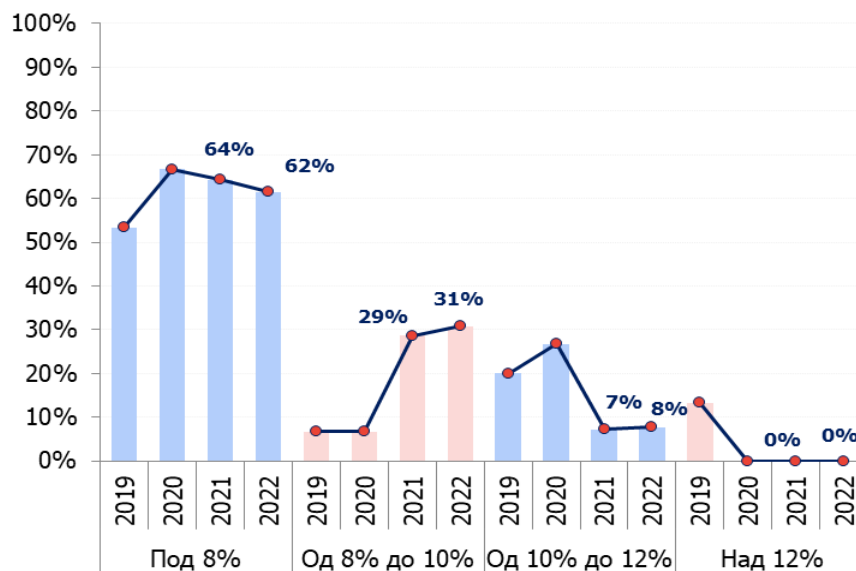
Забелешка: Во анкетите за 2019 и 2020 година за одговарање на ова прашање беа понудени четири опции, и тоа: „се согласувам“, „делумно се согласувам“, „делумно не се согласувам“ и „не се согласувам“. Заради споредбена анализа на резултатите, за 2019 и 2020 година, како одговор „да“ на прашањето е земен збирот од процентите на банките што избрале опции „се согласувам“ и „делумно се согласувам“, додека како одговор „не“ е претставен збирот од процентите на банките што избрале одговор „делумно не се согласувам“ и „не се согласувам“.

Прашање бр. 3: Според вашата процена, трошокот за акционерски капитал (англ. cost of equity) за периодот од една година на вашата банка изнесува:

Резултати од Анкетата за 2022 година

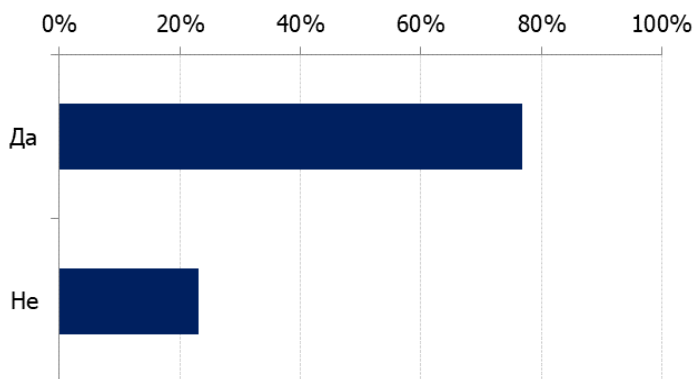

Споредба со претходни анкети

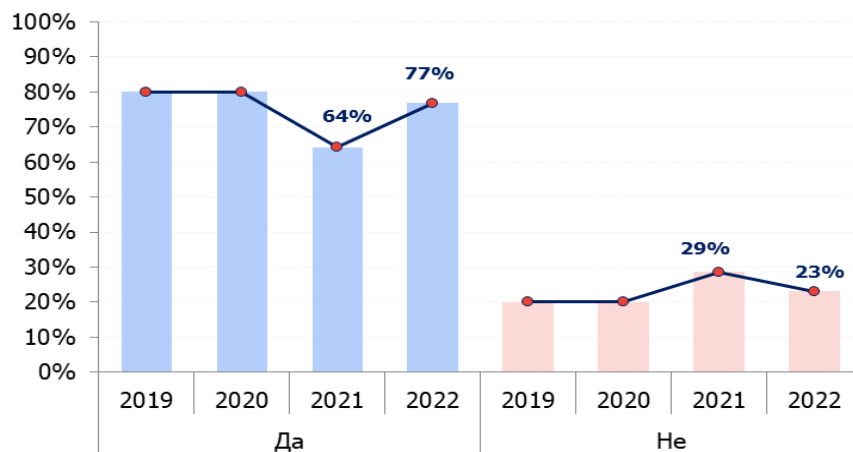
Прашање бр. 4: Дали тековната добивка од редовно работење, без ефектот од продажба на преземен имот или слични неповторливи (англ. non-recurring) активности, сведена на годишно ниво (ануализирана), го надминува трошокот на акционерскиот капитал на банката (англ. cost of equity)?

Резултати од Анкетата за 2022 година

Споредба со претходни анкети

Прашање бр. 5: Какви се вашите очекувања за движењето на следниве категории приходи и расходи на вашата банка во 2022 година, во споредба со 2021 година?

Резултати од Анкетата за 2022 година

Прашање бр. 6: Кои видови провизии ќе имаат најголем придонес во рамките на приходите од провизии на вашата банка во 2022 година?
(прашање со повеќекратен избор, до најмногу три од понудените опции)

Резултати од Анкетата за 2022 година

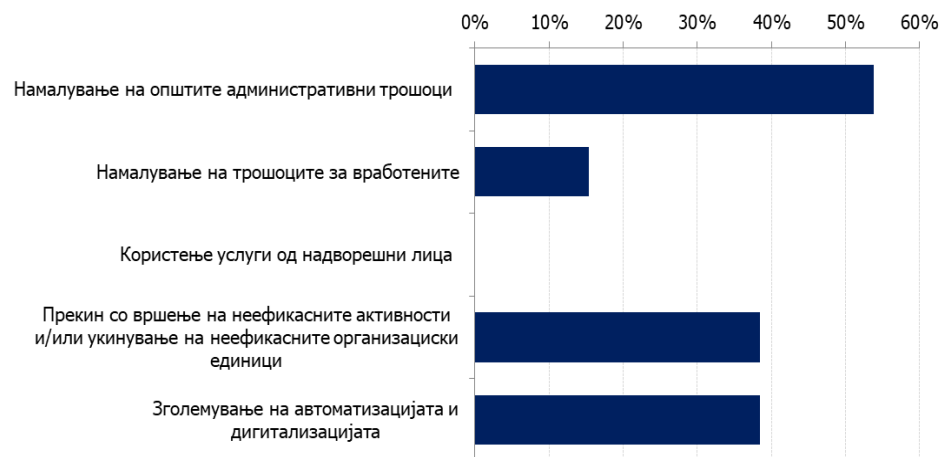

Споредба со претходни анкети

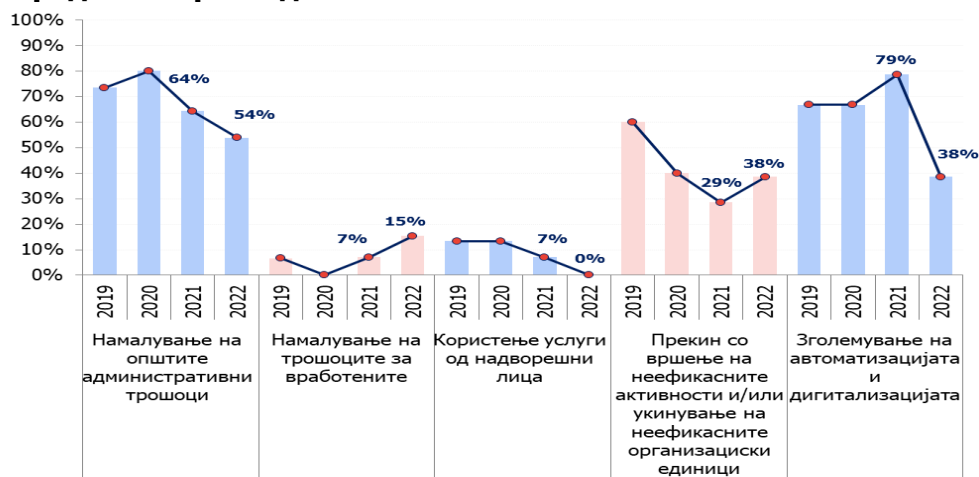

Прашање бр. 7: Доколку планирате намалување на оперативните трошоци, тоа би го направиле преку:
(прашање со повеќекратен избор, до најмногу три од понудените опции)

Резултати од Анкетата за 2022 година

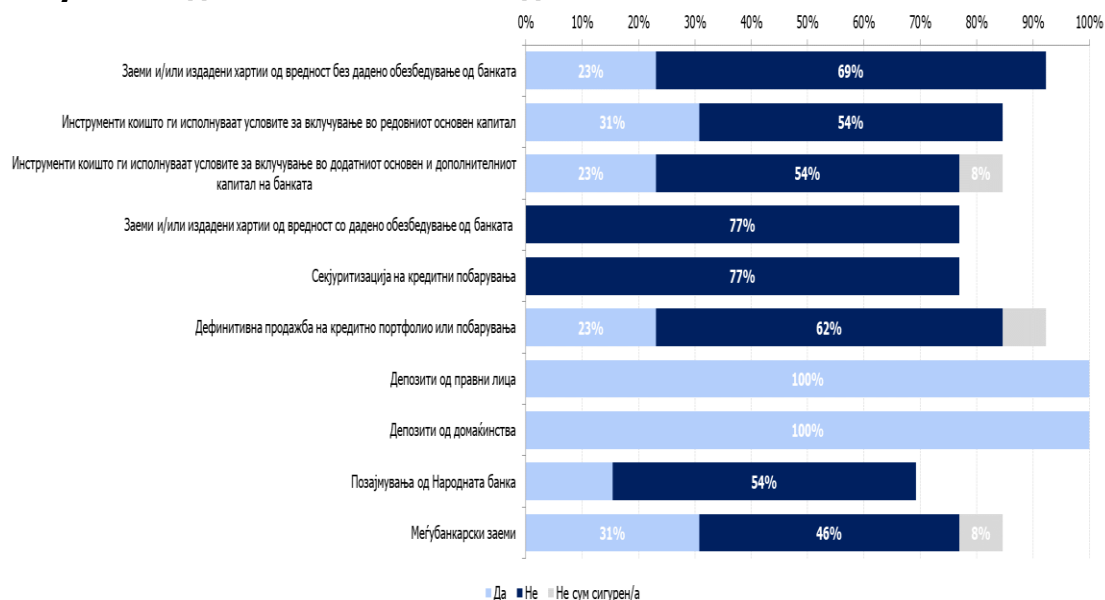
Споредба со претходни анкети

Капитална позиција и извори на финансирање

Прашање бр. 8: Дали во наредните дванаесет месеци планирате да го зголемите финансирањето на банката преку:

Резултати од Анкетата за 2022 година

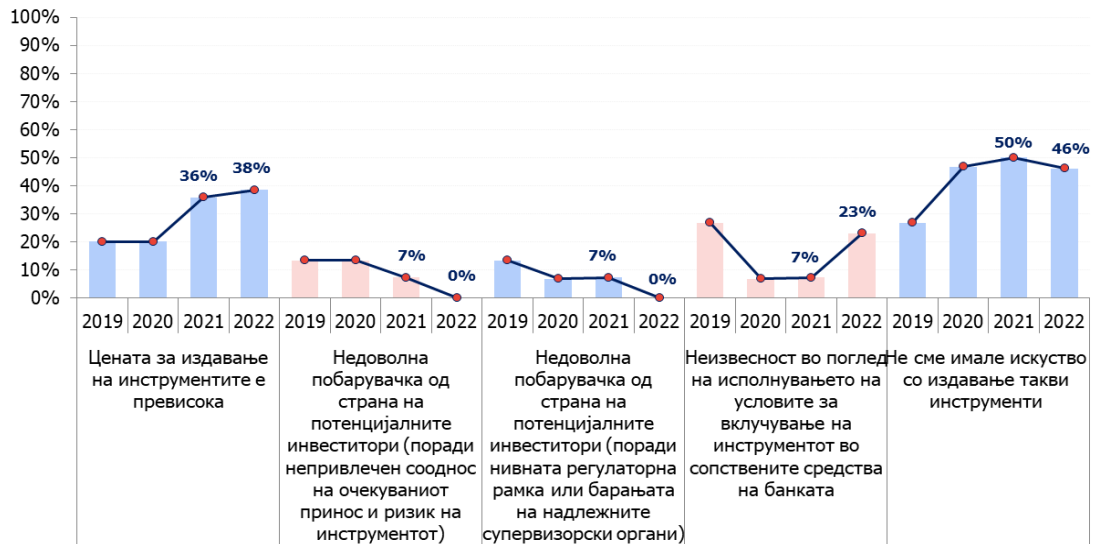

Прашање бр. 9: Кои се главните ограничувања за издавање капитални инструменти што ги исполнуваат условите за вклучување во додатниот основен и дополнителниот капитал на банката со кои се соочила вашата банка? (прашање со повеќекратен избор, до најмногу две од понудените опции)

Резултати од Анкетата за 2022 година

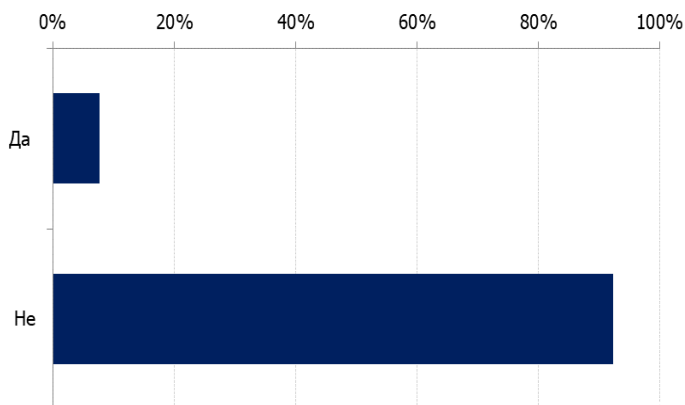

Споредба со претходни анкети

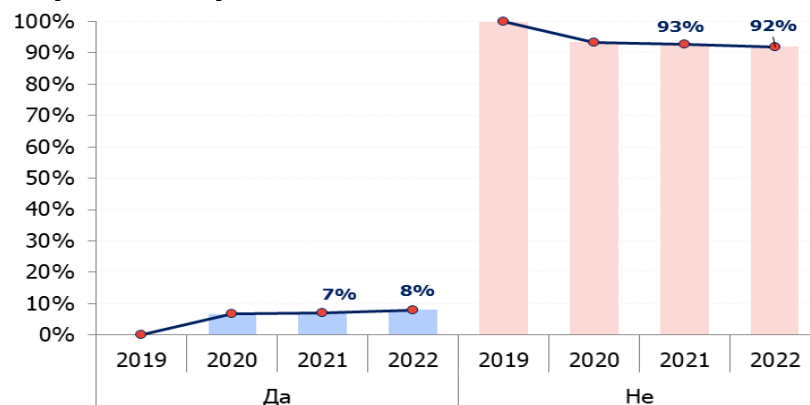

Прашање бр. 10: Дали планирате раздолжување (англ. deleverage) на вашата банка?

Резултати од Анкетата за 2022 година

Споредба со претходни анкети

Кредитна активност и квалитет на кредитното порффолио

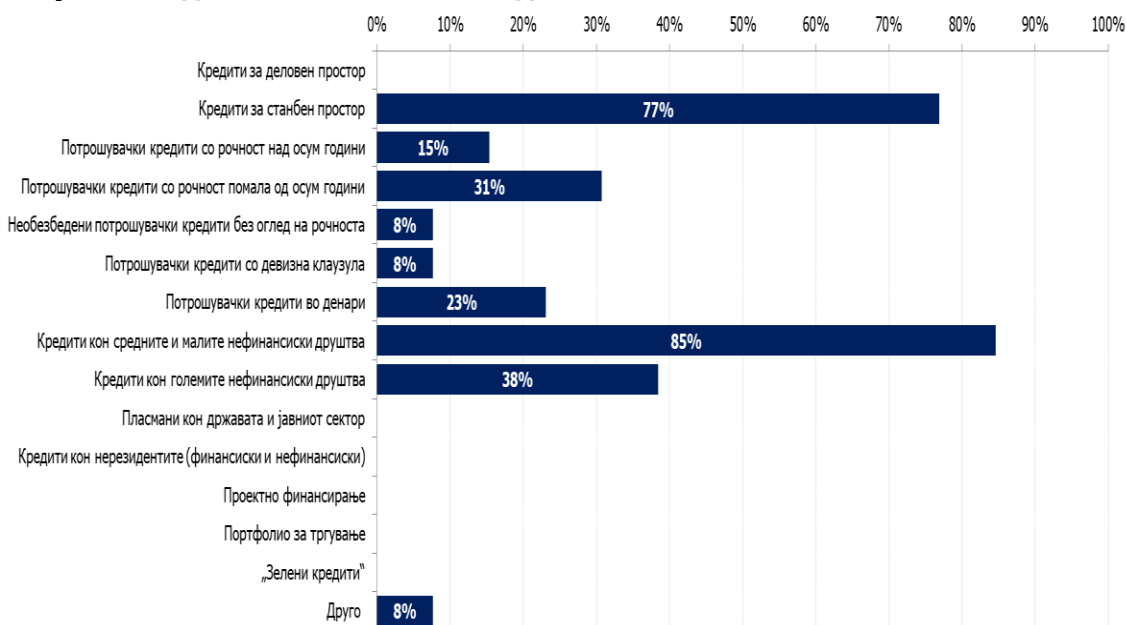
Прашање бр. 11: Каква промена планирате кај секое од наведените портфолија во наредните дванаесет месеци?

Резултати од Анкетата за 2022 година

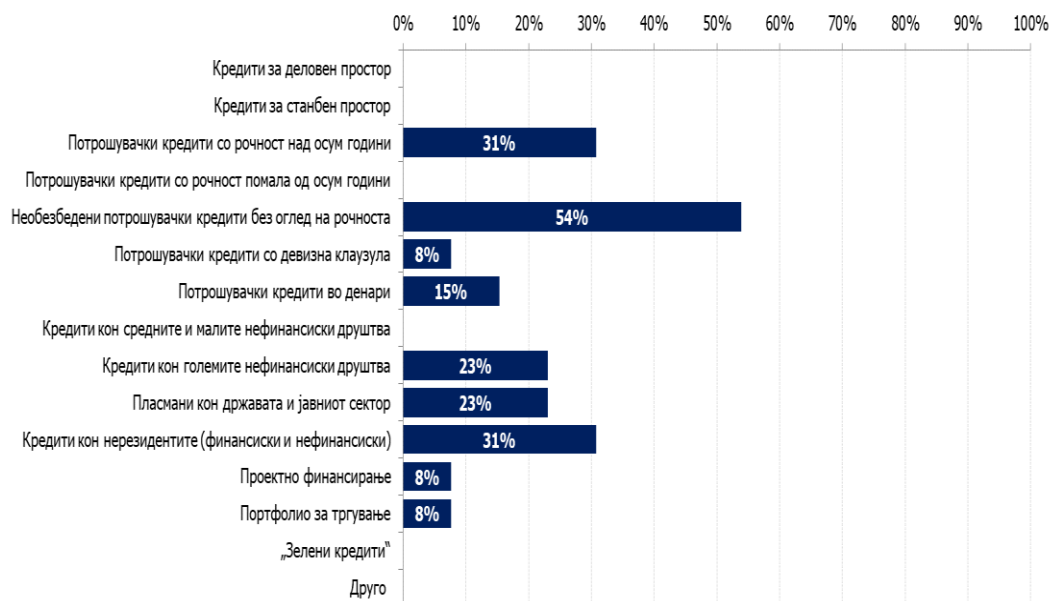
Прашање бр. 12: Од портфолијата за кои планирате зголемување во наредните дванаесет месеци, означете најмногу три портфолија кај кои очекувате најголем раст:

Резултати од Анкетата за 2022 година

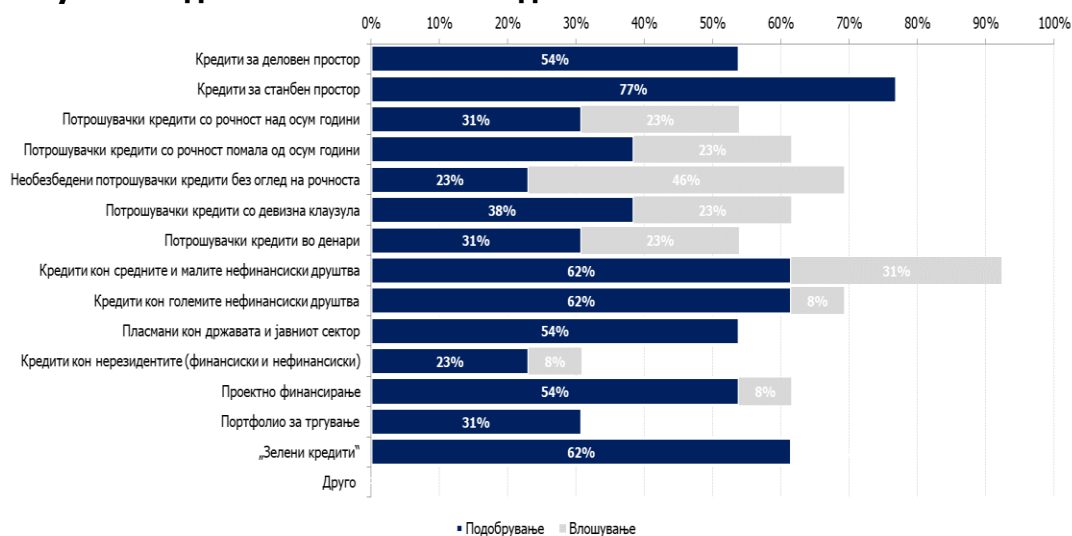
Прашање бр. 13: Од портфолијата за кои планирате намалување во наредните дванаесет месеци, означете најмногу три портфолија за коишто очекувате дека намалувањето ќе биде најголемо:

Резултати од Анкетата за 2022 година

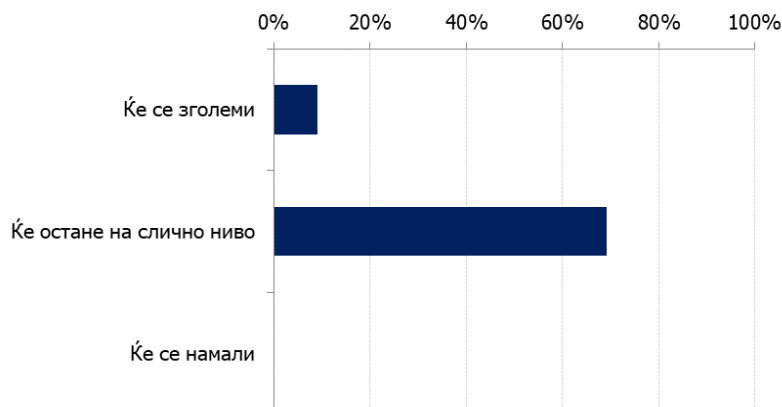
Прашање бр. 14: Каква промена очекувате во квалитетот на следниве портфолија во наредните дванаесет месеци?
(прашањето е со назнака да се означат соодветните опции кај кои банката очекува најголема промена преку подобрување / влошување на квалитетот на портфолиото)

Резултати од Анкетата за 2022 година

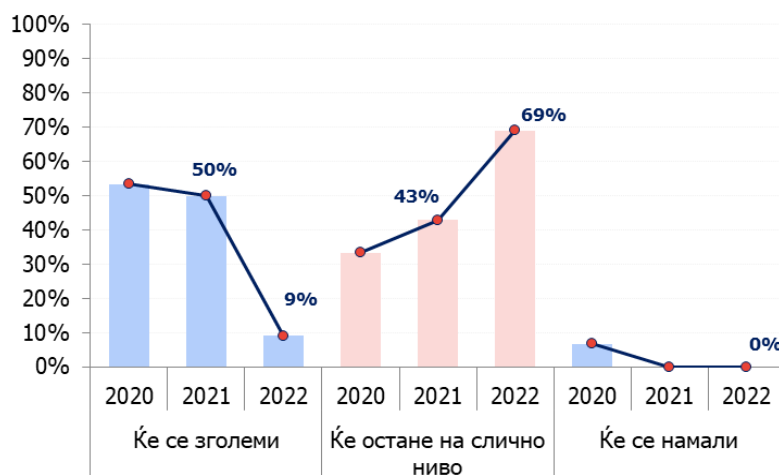

Прашање бр. 15: Според вашите очекувања за идниот тренд на кредитната активност кон секторот „домаќинства“ и кредитоспособноста на домаќинствата, дали очекувате дека трошокот за исправката на вредноста во наредните дванаесет месеци:

Резултати од Анкетата за 2022 година

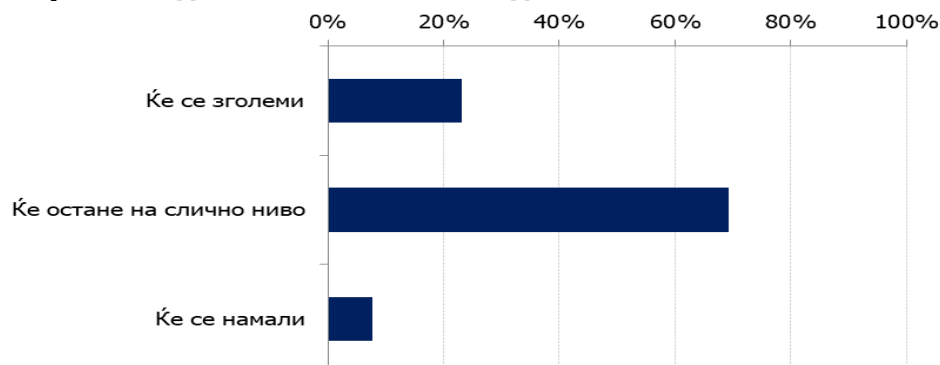

Споредба со претходни анкети

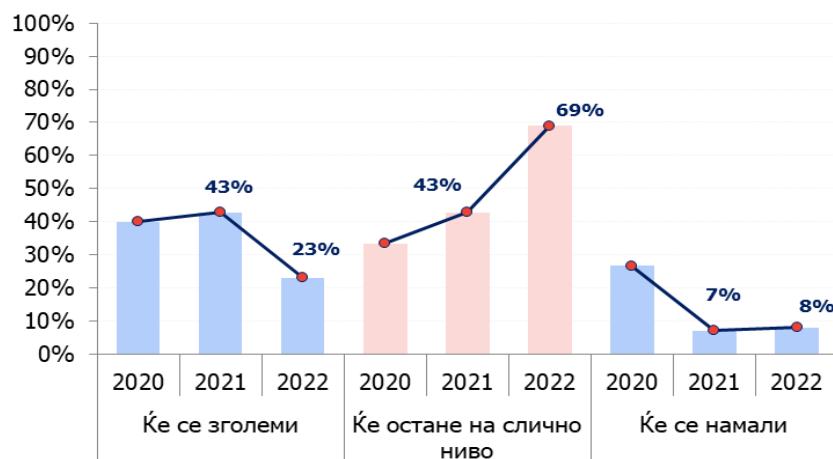
Прашање бр. 16: Според вашите очекувања за идниот тренд на кредитната активност со нефинансиските правни лица и кредитоспособноста на нефинансиските правни лица, дали очекувате дека трошокот за исправката на вредноста во наредните дванаесет месеци:

Резултати од Анкетата за 2022 година

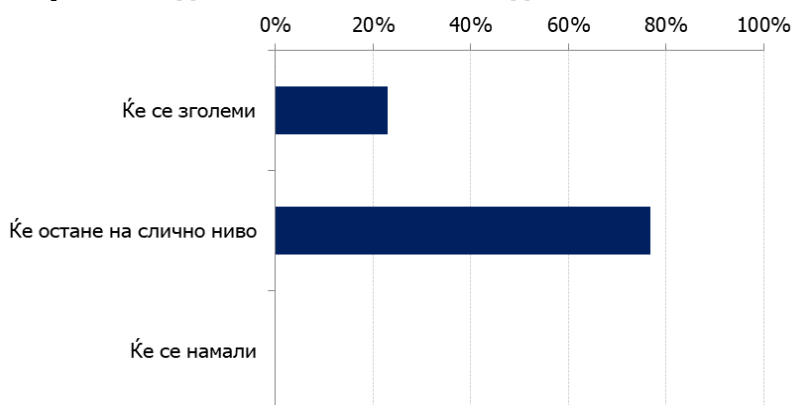
Споредба со претходни анкети

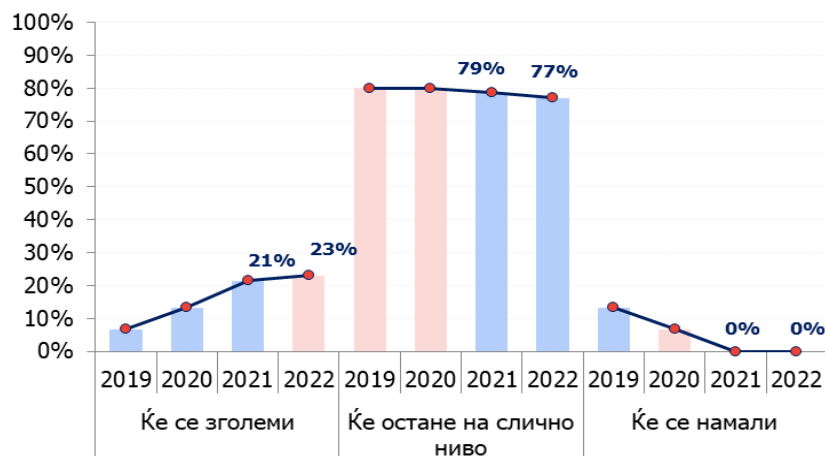
Оперативен ризик

Прашање бр. 17: Какви се очекувањата за 2022 година во однос на оперативниот ризик на кој е изложена вашата банка?

Резултати од Анкетата за 2022 година

Споредба со претходни анкети

Доколку во одговорот на претходното прашање очекувате зголемување на оперативниот ризик, кои се главните фактори што го предизвикуваат тоа зголемување?

(прашање со повеќекратен избор, до најмногу три од понудените опции)

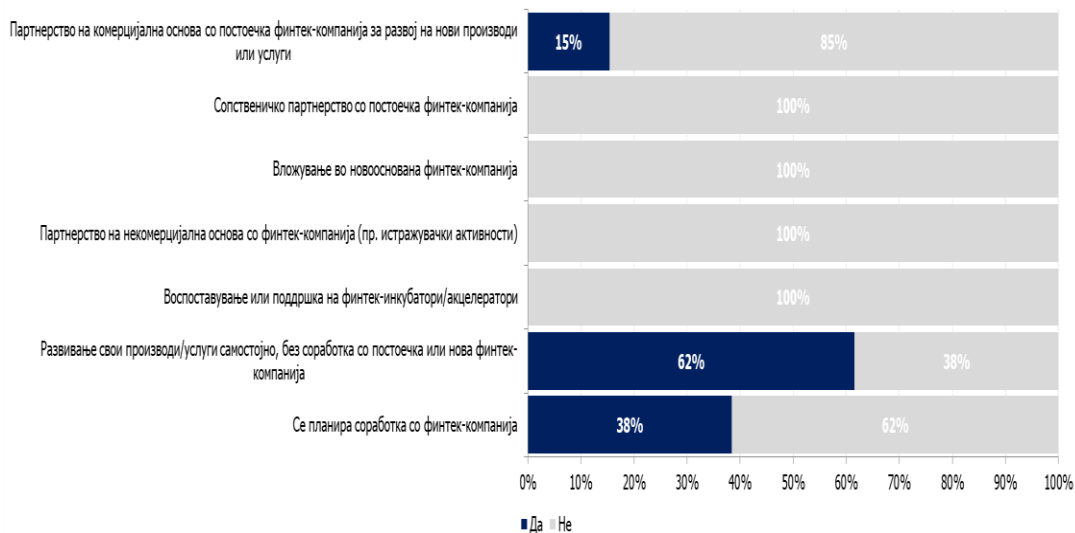
Резултати од Анкетата за 2022 година

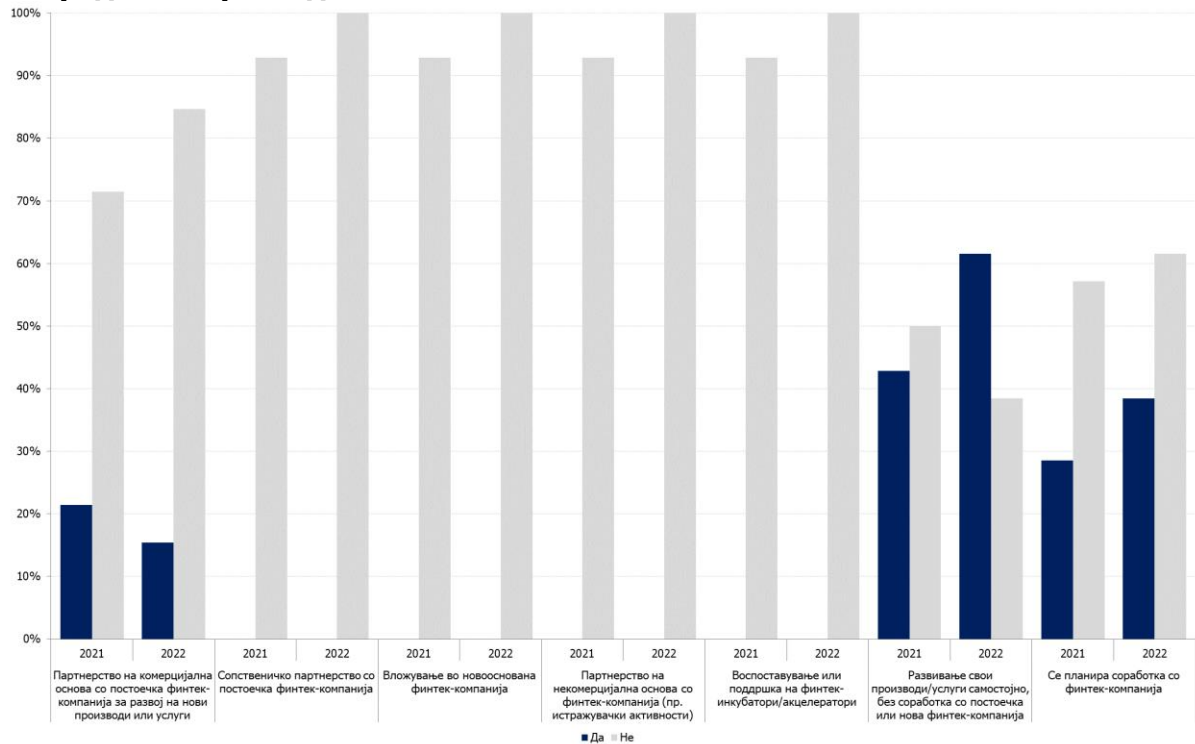
Финтек-активности

Прашање бр. 18: Дали вашата банка остварува соработка со финтек-компанији (домашни или странски)?

Резултати од Анкетата за 2022 година

Споредба со претходни анкети

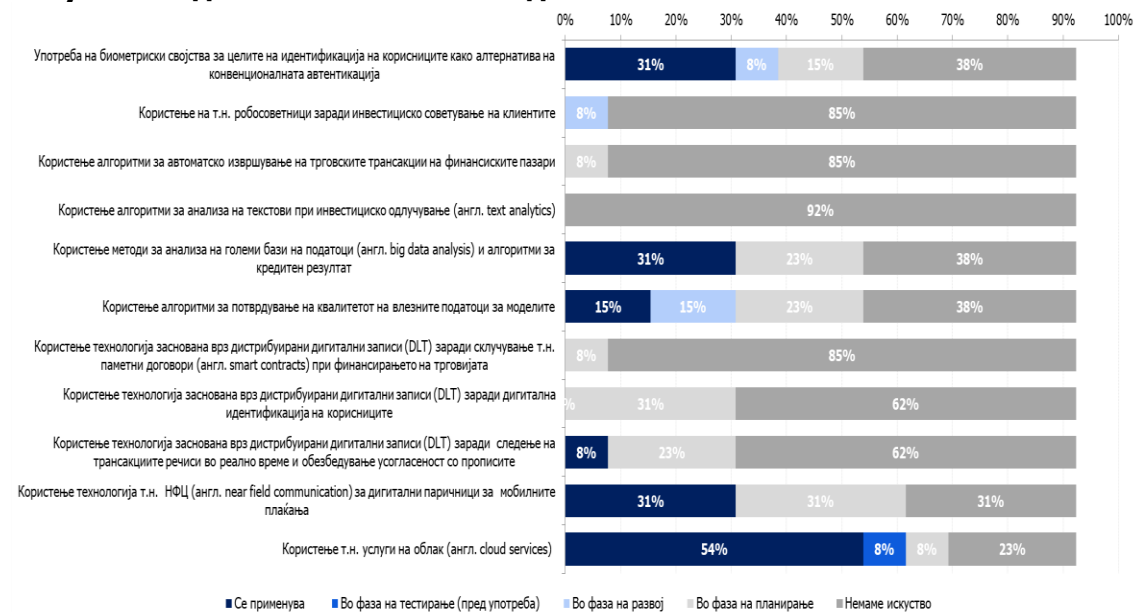
Доколку се согласувате со една од првите пет опции од претходното прашање, ве молиме означете ги факторите коишто се најзначајни за соработката со финтех-компаниите:
(прашање со повеќекратен избор)

Резултати од Анкетата за 2022 година

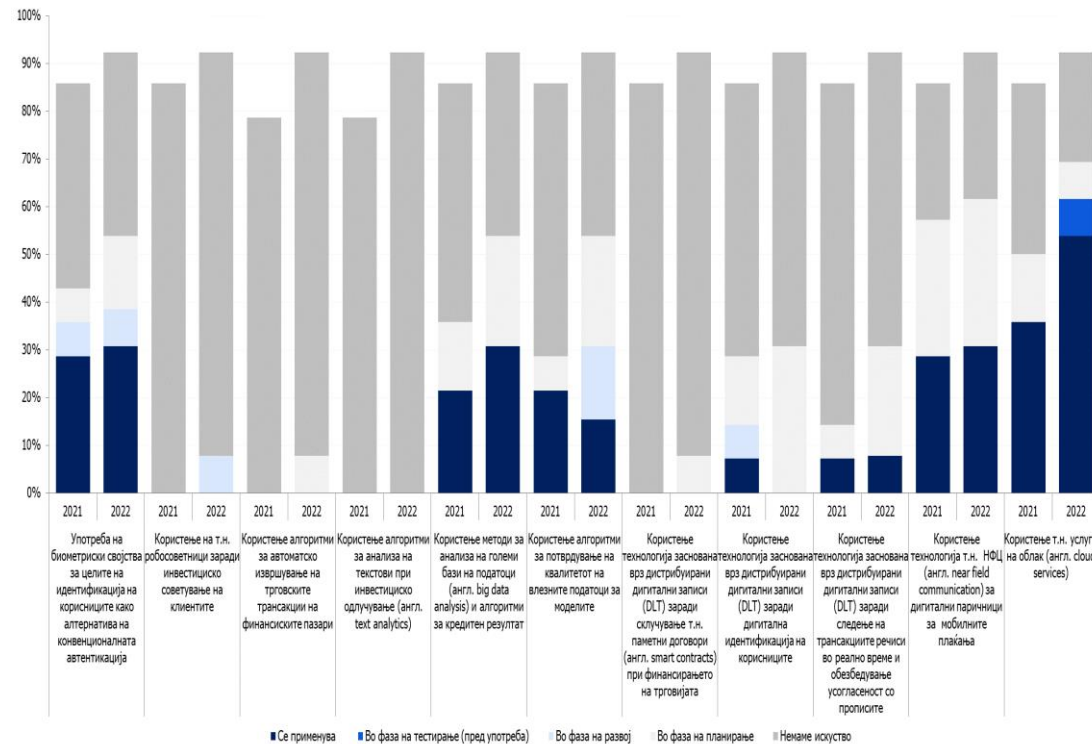

Прашање бр. 19: Каков е степенот на вклученост на вашата банка во следниве финтек-активности?

Резултати од Анкетата за 2022 година

Споредба со претходна анкета

ДЕЛ II. Дополнителни прашања

Прашање бр. 1: Според вашите оценки, кои од следниве ризици би имале најголемо влијание врз домашниот банкарски сектор во следните дванаесет месеци?

(прашање со повеќекратен избор, до најмногу три од понудените опции)

Резултати од Анкетата за 2022 година

Прашање бр. 2: Какви се вашите видувања за можните финансиски и/или организациски промени што банките би можеле да ги преземат во следниот период (на краток до среден рок) како резултат на корона-кризата?

Резултати од Анкетата за 2022 година

